

У зв'язку з вищенаведеним при призначенні пожежно-технічної експертизи особа, що її призначає, має правильно сформулювати питання, які потребують вирішення. Поставлені на вирішення питання повинні бути конкретними і безпосередньо пов'язаними з подіями, стосовно якої проводиться досудове розслідування або з'ясування її обставин, зокрема у тих випадках, коли проводяться експертні дослідження. Нерідко, коли з місця пожежі практично не вилучені ніякі матеріальні об'єкти, експерту надаються матеріали справи, і ставиться тільки одне питання: «Яка причина пожежі?». Це значно ускладнює роботу експерта тому, що він, у такому випадку мусить займатися аналізом слідчих версій і показань свідків, що перебуває на межі використання спеціальних знань і оцінки ситуації в галузі знань юриспруденції - що експерту робити заборонено. Експертні висновки в подібних випадках можуть не мати достатнього доказового значення [3].

Список використаних джерел

1. Методика огляду місця пожежі / Пракшин Ю. К., Зернов С. И. 1988, К. : РІО МВД УССР (р/код у реєстрі методик судових експертиз МІО України, 10.8.14).
2. Пожарно-техническая экспертиза / А. И. Федотов и др. М. : Стройиздат, 1986. 271 с.
3. Анисимов А. С. Рекомендации по выявлению причин пожаров. К. : РІО МВД УССР, 1979. 104 с.

Шевченко Тетяна Володимирівна,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОРГАНІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ, АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ТА КОМУНІКАЦІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Сучасний кримінальний світ продовжує невпинно винаходити і одразу втілювати в життя різноманітні схеми, що дозволяють безкарно викрадати бюджетні кошти, вчиняти шахрайство з фінансовими ресурсами, злочини, пов'язані з наркобізнесом, торгівлею людьми. Поширюються та набувають високих кількісних показників кримінальні діяння насильницького і корисливо-насильницького спрямування, що завдають значної шкоди як окремим громадянам, так і суспільству, і державі загалом.

Окрім того, вже більше п'яти років наша країна здійснює постійну протидію відкритій військовій агресії Російської Федерації,

яка анексувала Автономну Республіку Крим, окупувала частину Донбасу і продовжує вести загарбницьку війну на нашій суверенній території.

Усе це неминуче криміналізує українське суспільство. Зростає кількість злочинів, що чиняються з більшою жорстокістю, зухвалістю та з використанням незаконно придбаної зброї та боєприпасів.

У таких умовах законна та ефективна робота працівників поліції в цілому та кримінального блоку, зокрема, є запорукою спокою та ефективної боротьби зі злочинністю в державі.

Підрозділи кримінальної поліції завжди відігравали та відіграють важливу роль у боротьбі із злочинністю. Це особлива оперативно-розшукова інституція, якій властиві спеціальні форми та засоби виявлення і документування кримінальних діянь, що дозволяють ефективно протидіяти злочинності.

Разом з тим вважаємо, що доцільно було б створити підрозділ, який би здійснював стратегічне планування та комунікацію у сфері боротьби зі злочинністю. Відтак повинна існувати продумана цілісна система професійної взаємодії по формуванню відповідних знань, вмінь і навичок необхідних для здійснення ефективної роботи по взаємодії між всіма оперативними підрозділами кримінального блоку Національної поліції України з метою її оптимізації та пришвидшення прийняття важливих рішень.

На даний час у різних державних органах наявні різноманітні аналітичні підрозділи, які виконують завдання у сфері аналізу та створюють накопичувальні бази даних.

Так, тільки різними підрозділами поліції наповнюються та підтримуються в актуальному стані наступні бази (банки) даних Міністерства внутрішніх справ, стосовно:

- осіб, щодо яких поліцейські здійснюють профілактичну роботу;
- виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень, осіб, які їх учинили, руху кримінальних проваджень; обвинувачених, обвинувальний акт щодо яких направлено до суду;
- розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання або вироку суду;
- розшуку осіб, зниклих безвісти;
- установлення особи невідомої трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком;

- зареєстрованих в органах внутрішніх справ кримінальних або адміністративних правопорушень, подій, які загрожують особистій чи публічній безпеці, надзвичайних ситуацій;

- осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративне затримання, затримання згідно з дорученнями органів правопорядку, затримання осіб органами досудового розслідування, адміністративний арешт, домашній арешт);

- осіб, які скоїли адміністративні правопорушення, провадження у справах за якими здійснюється поліцією;

- зареєстрованих кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, осіб, які їх учинили, та результатів розгляду цих правопорушень у судах;

- іноземців та осіб без громадянства, затриманих поліцією за порушення визначених правил перебування в Україні;

- викрадених номерних речей, цінностей та іншого майна, які мають характерні ознаки для ідентифікації, або речей, пов'язаних із учиненням правопорушень, відповідно до заяв громадян;

- викрадених (втрачених) документів за зверненням громадян;

- знайдених, вилучених предметів і речей, у тому числі заборонених або обмежених в обігу, а також документів з ознаками підробки, які мають індивідуальні (заводські) номери;

- викрадених транспортних засобів, які розшукуються у зв'язку з безвісним зникненням особи, виявлених безгосподарних транспортних засобів, а також викрадених, втрачених номерних знаків;

- виданих дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху та дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів;

- зброї, що перебуває у володінні та користуванні фізичних і юридичних осіб, яким надано дозвіл на придбання, зберігання, носіння, перевезення зброї;

- викраденої, втраченої, вилученої, знайденої зброї, а також добровільно зданої зброї із числа тієї, що незаконно зберігалася;

- ряд інших бази даних, що формуються різними підрозділами кримінальної поліції в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону;

- забезпечується збирання, накопичення мультимедійної інформації (фото, відео-, звукозапис) та біометричних даних (дактилокартки, зразки ДНК);

- у Департаменті протидії наркозлочинності аналізується інформація, пов'язана з наркозлочинами;

- у Департаменті карного розшуку – інформація щодо загально-кримінальної злочинності тощо.

Однак, у зв'язку з відсутністю належної взаємодія між всіма державними органами щодо обміну аналітичною інформацією та єдиної системи зі збирання, накопичення, а також її систематизації інколи можливі випадки невідповідності цієї інформації загальним критеріям її оцінювання, до яких відносять:

Актуальність. Інформація може стосуватися різноманітних галузей. Така інформація має бути не застарілою, адже інформаційний продукт є річчю «швидкопсувною».

Важливість. Інформація буде відповідати критерію важливості, якщо вона є релевантною, змістовною, тобто відповідає завданню, має зв'язок зі стратегічним напрямом роботи. Важливість інформації може бути визначена трьома категоріями: а) відомості, які потребують негайного реагування; б) відомості, які не потребують негайного реагування, але мають суттєве значення для прийняття подальших стратегічних рішень; в) відомості, які на даний момент безпосередньо не впливають на прийняття рішень, але мають довідковий характер та при належному підході можуть бути використані для вирішення проміжних завдань.

Достовірність. Це критерій, який визначає об'єктивність інформації, тобто її відповідність дійсності. Цей факт визначається за принципом верифікації, тобто осмислення можливості його існування взагалі. Достовірність може встановлюватися пошуком відповідей на такі запитання: чи можливий є факт взагалі?; чи не суперечить отримана інформація самій собі?; як співвідноситься нова інформація із тою, що вже відома?; якщо нова інформація не співвідноситься з існуючою, то яка з них є достовірною? Достовірність залежить від надійності джерела здобутої інформації.

Корисність. Такий критерій визначає прийнятність інформації для вирішення конкретних завдань. Зрозуміло, що отримана інформація може мати довідковий, загальний характер. Але таке узагальнення авжди стосується головного об'єкту впровадження.

Своєчасність. Інформація повинна бути корисною саме у теперішній час, якщо вона потребує негайного реагування.

Повнота (комплектність). Такий критерій визначатиме наскільки інформація з'ясовує та описує проблему, подію чи явище. Він окреслює, чи встановлено вичерпний перелік складових, наявність яких є достатньою для прийняття відповідного рішення.

Безперервність. Інформація не може бути дискретною, разовою. Висвітлення тих чи інших процесів та подій має носити постійний, безперервний, циклічний характер.

Прогностичність. Це комплексний критерій. Він передбачає властивість інформації сприяти визначенню ймовірних тенденцій та перспектив розвитку ситуацій. В свою чергу, прогнозування є процесом неоднорідним та охоплює: а) прогнози, як імовірнісні твердження про майбутні події та процеси з відносним великим ступенем ймовірності; б) передбачення, як самоочевидні (не імовірнісні) твердження про майбутні події та процеси, що ґрунтуються на абсолютній достовірності; в) антиципації, як логічно сконструйовані моделі майбутнього з досі не визначеним ступенем ймовірності; г) сценарії, які не передбачають майбутнього, а лише формують його варіанти.

Окрім того, необхідно відмітити, що аналітична робота не може здійснюватися окремо від інформаційної. В процесі аналізу інформації постійно виникають нові обставини та необхідність додаткового отримання інформації. Інформація є основою, фундаментом для аналітики та подальшого прогнозування.

Разом з тим, постає питання захисту накопиченої інформації, оскільки поняття інформаційної безпеки включає в себе з одного боку забезпечення якісного інформування громадян та комунікації. Саме тому необхідно звернути увагу на забезпечення високого рівня захисту інформації, що накопичується оперативними підрозділами.

Таким чином, можемо зробити висновок, що рішення цієї комплексної проблеми дозволить захистити інтереси суспільства і держави, а також сприяти реалізації права громадян на отримання всебічної та якісної інформації.

Цього можна досягнути завдяки:

1. Здійсненню системного аналізу організації інформаційно-аналітичного забезпечення Національної поліції України та визначенню специфіки її функціонування;

2. Введення єдиної методології, а також системи збору й обліку інформації, що буде використовуватися працівниками поліції залежно від поставлених завдань;

3. Ухвалення на державному рівні єдиних методичних рекомендацій щодо ведення інформаційно-аналітичної діяльності за єдиним зразком правоохоронних органів розвинутих країн, які надають свої звіти до ООН;

4. Створення єдиної загальної накопичувальної бази даних, яка буде давати змогу оперативно отримувати інформацію під час здійснення Національної поліції України аналітичних заходів;

5. Розробка теоретичних основ забезпечення безпеки інформації;

6. Створення системи органів, відповідальних за безпеку інформації;
7. Вирішення проблеми керування захистом інформації і її автоматизації;
8. Створення нормативно-правової бази, що регламентує рішення всіх завдань забезпечення безпеки інформації;
9. Організація підготовки відповідних фахівців;
10. Створення на базі Національної поліції України підрозділ, який буде мати доступ до цієї єдиної державної бази даних та матиме можливість аналізувати отриману інформацію з майбутнім здійсненням прогнозування ризиків виникнення та розвитку певного виду злочинності.

Юріков Олександр Олександрович,

старший інспектор відділення організації
служби Київського центру первинної
професійної підготовки «Академія поліції»
(м. Київ) Національної академії внутрішніх
справ

ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ДОКАЗУВАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

В останні роки в Україні проводиться правова реформа, яка стосується всіх сфер діяльності країни. Не є виключенням і процесуальна діяльність органів досудового розслідування. В Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) були внесені зміни щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень [1, 2]. З 01 січня 2020 року досудове розслідування кримінальних проступків буде здійснюватися дізнавачами згідно з положеннями глави 25-ї та загальними правилами, які передбачені положеннями КПК України. Керівництво дізнавачами здійснюватимуть керівники органу дізнання (ст. 39-1 КПК). Тому визначення суб'єктів доказування під час розслідування кримінальних проступків є актуальним.

Перед тим, як розглядати питання щодо визначення поняття та класифікації суб'єктів доказування під час розслідування кримінальних проступків, необхідно з'ясувати, що собою являє кримінальне процесуальне доказування. Поняття «суб'єкт доказування» та класифікації суб'єктів доказування, поняття «доказування» визначено на законодавчому рівні, так, відповідно до ч. 2 ст. 91 КПК України, доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження.